

historiografiou. Genealógia je však v širších významových kontextoch hraničným odborom, úzko spolupracujúcim s rôznymi ďalšími disciplínami. Tu máme na mysli najmä tie vedné odbory, ktoré sa zaoberajú problematikou rodiny alebo spoločnosti (antropológia, genetika, historická demografia, sociológia, etnografia a iné).

Medzi najstarších známych „popisovačov“ príbuzenských vzťahov sa zaraďujú Indovia a Židia. Tí už v 6. storočí pred Kristom zostavovali vlastné rodokmene na základe biblických prikázaní. Príslušníci niektorých židovských rodín preto môžu doložiť svojich predkov už od 3. storočia pred Kristom! Všeobecne možno povedať, že s vývinom predstáv o pôvode človeka, rodov a rodín sa paralelne vyvíjali aj stvárnenia rodových postupností. Napríklad už v časoch antiky sa začali popri záznamoch a jednoduchých schémach objavovať i výtvarne koncipované genealógie pozoruhodnej umelec-

kej hodnoty. Takéto genealógie sa nachádzali v kronikách, na stenách palácov či chrámov, na tabuľových plátnach, plátnach obrazov... Po objavení kníhtlače čoskoro prenikli aj na stránky publikácií.

Záslužná kniha Rodové postupnosti a ich grafický vývoj prehľadne ponúka celistvý pohľad na genézu výtvarných zobrazení v Európe, pričom osobitnú pozornosť venuje slovenskému vývinu danej problematiky. Domáci záujemca sa napríklad môže zoznámiť s genealogickými zobrazeniami rodokmeňov (rodostromov, rozrodov, vývodov) takých výrazných rodov a osobností, akými boli oravský Čaplovičovci, rodiny Pongrácovcov, Okoličániocov, Medňanských, politik a štátnik Milan Hodža, výtvarník Martin Benka a ďalší.

Mgr. Peter Cabadaj

POETICKÁ TVORBA PAVLA JANÍKA

JANÍK, Pavol. **TÁRANIE NAD HROBOM.** Bratislava : LORCA, 2004.

Básnik, prozaik, dramatik, prekladateľ a publicista Pavol Janík (1956), súčasný predseda Spolku slovenských spisovateľov, akoby v predpríprave svojho životného jubilea sústredil svoju doterajšiu básnickú tvorbu do jednozväzkového knižného vydania pod neobvyklým názvom *Táranie nad hrobom* (Bratislava 2004). Hoci tento titul si autor zvolil podľa názvu jednej zo svojich básní zo zbierky *Niekoľko ako boh* (1998), pripravený súbor jeho doterajšej poetickej tvorby by som nemohol charakterizovať ako „táranie“ a už vôbec nie „nad hrobom“. Básnická licencia však nemá hraníc a nie každý jej musí porozumieť.

V súbornom vydaní autor sústredil básnickú tvorbu z doterajších svojich rozsiahlych zbierok: *Nezaručené správy* (1981), *Zrkadlo na konci leta* (1984), *Do vídenia v množnom čísle* (1985), *Hurá, horí* (1991), *Niekoľko ako boh* (1998), *Bud vôňa tvoja* (2002). Ako sa v priebehu času o jeho tvorbe vy-

slovili uznávaní kritici: *Janík sa ukázal byť „najperspektívnejším básnikom“* (V. Marčok), ktorý „*vždy si nájde vlastný uhol pohľadu a neopakuje iných*“ (J. Bžoch), pričom „*pomenúva veci a vzťahy možno až neprijemne pravdivo*“ (I. Otčenáš); v jeho poézii nechýba irónia i sebaíronia, humor, ba ani „*nové náboženstvo reklamy*“ (Š. Moravčík). Sumarizujúc s J. Melicherom: „*Janíkovo žonglérske pohrávanie sa s apokalyptickými obrazmi je vážnym posolstvom a krutou obžalobou moderného sveta bez perspektívy a šance*“. K týmto konštatovaniam vari netreba nič dopovedávať. Hádám len toľko, že v prítomnom súbornom vydaní čitateľa iste zaujme široká tematická škála, niekedy neobvyklé metafory či úsečnosť výpovede, ktorými autor v poetickej skratke zachytil to podstatné a iritujúce z atmosféry ostatných decénií minulého storočia i súčasnosti. Rezonujú v nich motívy hudby a spevu, vesmíru, lásky a rodiny i celého kontroverzného sveta v nás a okolo nás.

Doc. PhDr. Augustín Maťovčík, DrSc.

Úspešná kniha zosnulého pápeža

Pamät a identita je názov v poradí piatej knihy z pera pápeža Jana Pavla II, ktorá sa stala najpredávanejším knižným titulom v Poľsku a v štatistike predajnosti predstihla dokonca piatu časť príbehu o Harrym Potterovi. Vydavateľstvo Znak ju pôvodne vydalo v náklade 600 000 výtlačkov a pre veľký záujem verejnosti pohotovo objednalo dotlač 500 000 výtlačkov. Miestni experti sa domnievajú, že predaj tohto titulu v Poľsku môže presiahnuť 1,5 milióna exemplárov, zatiaľ čo spomenutú 5. časť príhod Harryho Pottera predali v počte 460 000 výtlačkov. Témou knihy *Pamät a identita* sú škody, ktoré v minulom storočí napáchali v Európe totalitné ideológie a atentát na pápeža v roku 1981. Na Slovensku ju vydal Spolok svätého Vojtecha v preklade S. Ondicu.

onet.czytelnia.pl 15. 3. 2005

T.T.